

Reactie consultatie Klimaatplan 2025-2035

Als burger die zich veel zorgen maakt over de gevolgen van klimaatverandering voor Nederland en de wereld, vind ik het goed om te zien dat het het Ontwerp-Klimaatplan benoemt hoe belangrijk de eiwittransitie is voor het behalen van klimaatdoelstellingen. Het rapport verwijst hierbij weliswaar naar een 50/50-verhouding uit de voedselagenda, maar ik ben van mening dat de eiwittransitie veel meer perspectief kan bieden voor de klimaatopgave, de Nederlandse economie en toekomstbestendigheid van onze landbouw.

Veel van de beste start-ups en scale-ups op het gebied van de eiwittransitie bevinden zich in Nederland. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven zoals Meatless en Mosa Meat die pioniers zijn op het gebied van kweekvlees, of een bedrijf als RESPECT Farms dat kweekvlees gaat produceren op Nederlandse boerderijen. Het valt nog goed aan het innovatielandschap te zien dat kweekvlees een Nederlandse uitvinding is! Ook grote spelers voor plantaardige producten (ik noem: De Vegetarische Slager) en fermentatieproducten (ik noem: Those Vegan Cowboys) komen van Nederlandse bodem. Tenslotte doen universiteiten zoals de WUR en de TU Delft internationaal baanbrekend onderzoek naar oplossingen voor de eiwittransitie, al wordt dit onderzoek nu bedreigd door onderwijsbezuinigingen.

Het klimaatplan stelt terecht dat we met alle ondernemers en toonaangevende kennisinstellingen bouwen aan een groene economie en kansen grijpen voor groeimarkten. Het zou dan ook een gemiste kans zijn als de overheid de ambitie en steun voor de eiwittransitie niet flink zou opvoeren. Hier liggen immers geweldige kansen voor een duurzame voedselketen én het versterken van de Nederlandse economie en export. Nederland heeft alles wat het nodig heeft om wereldleider te worden op duurzame eiwitten, behalve een overheid die dit volmondig steunt.

De adviezen die ik daarom zou willen geven zijn:

- Investeer flink in duurzame eiwitten, zoals kweekvlees, plantaardig vlees, en precisiefermentatie, bovenop de 60 miljoen uit het Nationaal Groeifonds. Stimuleer en financier publiek-private samenwerking om producten en ingrediënten te verbeteren, deze naar de consument te brengen, en de Nederlandse productie op de kaart te zetten als hoogwaardig exportproduct. Hierbij hoort ook het aanbieden van brugfinancieringsprogramma's voor de 'valley of death' voor bedrijven en het beschikbaar stellen van shared facilities en infrastructuur. (Zoals ook blijkt uit een analyse van Invest NL en Foodvalley: <https://www.duurzaam-ondernemen.nl/opschaling-noodzakelijk-om-leiderschapsrol-in-eiwittransitie-te-behouden/>)
- Steun Nederlandse bedrijven bij het doorlopen van het goedkeuringsproces van de European Food Safety Authority (EFSA) voor duurzame eiwitten. De Nederlandse overheid moet zich ook in Europees verband inzetten voor het versimpelen en

verduidelijken van het goedkeuringsproces, zodat Nederland niet gaat achterlopen op Singapore, de Verenigde Staten, en Israël.

- Geef boeren die de eiwittransitie willen doorlopen perspectief, bijvoorbeeld door de eiwitdoelstellingen (50/50 in 2030) te verhogen naar 60% plantaardig, in lijn met aanbevelingen van Piet Adema en de doelstellingen gesteld door veel supermarkten zelf.
- Schaf de onzinnige frisdrankbelasting op plantaardige melk af. Plantaardige melk bevat bijna geen suiker en deze belasting zorgt voor een ongelijk speelveld tussen dierlijke en plantaardige melk.

Met deze maatregelen kan Nederland veel voedselmissies aanpakken en zich profileren als een wereldleider en exporteur op het gebied van duurzaam voedsel en kennis.

Hartelijke groet,

Soemano Zeijlmans